

לולב וערבה פרק רביעי סוכה

עין משפט נר מצוה

ג.

כט א מ"י פ"ג מהל' פסולי מוקדשין הלכה כ: ע ב מ"י פ"י מהלכות תמזין הלכה ו: עא ג מ"י פ"א מהל' שמירת הנפש הל' יד: עב ד מ"י פ"ו מהלכות אסורי מצוה הלכה י סגמ לאוין ט: א ה מ"י פ"ח מהלכות לולב הלכה יג:

לעזי רש"י

קול"ר (קול"ר א). מסננת.

רבינו חננאל

זעירי וחזקיה ורי נזירי חלקן בזה. דבריהן פשוטין הן. פ"סקא שהמים והיין מגולין פסולין לגבי מנחה. ירושלמי מה טעם, דכתיב ושה אחת מן הצאן מן המאיתם ממשקה ישראל, ומבר שאריו ישראל לשחות. עד כאן מים, יין, א"ר שבתי שנאמר המשמח אלהים ונאשירם, אם אנשים משמח אלהים בכה משמח אלהים בניסוח שנא' בקודש הסך, ואוקימנא למתני אפילו לר' נתניה דתני אמתה מסננת יש בה משום גילוי דבין שחתונה מגולה, אבל בזמן שהתחתונה מכוסה א"פ שהעליונה מגולה אין בה משום הנחש הנחש הנחש דומה לספוג וצף ועומד ואינו בוקע (המרשת) [המשמרת] בין שחתונה. לא קא שרי ר' נתניה כי האי גוונא אלא להדיא דמשום סכנה, אבל לגבוה רבשום גריעתא הוא לא מפשר, וכי לית ליה הקריבהו נא לפחתך או הישא וגו'. הדרן עלך לולב וערבה החלילי חמשה ושישה. זה חלילי של בית השואבה שאינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב.

וא"מיייתיהו במקודשתא יפסלו בלינה. וה' מדעשה כמי שמלואו הקוף כיון שנתמלחה שלא בזמנה דכלי שרת אינם מקדשים שלא בזמנו ואי משום דכי מטו לילי דזי שימשי תיקדוש לילה אין מחוסר זמן ומיפסלו בלינה סוף סוף מאחר דקודש לכן נתמלחו יש לנו לחושבן כאלו מלאו הקוף כדאשכחן

בזמנות פ' שמי הלחם (דף ק. ו. וס) גזי לחם הפנים שקידרו אחר השבת שאפילו הוא על השלחן כמה ימים אין צדק כלום דעשה כמי שקידרו הקוף וי"ל דלא דמי דשאני הכא דלא צעי (ב) צהן בגדי כהונה צמילוי ור"ת והלא צלוחית של והצ המזוקת שלשה לוגין מקודשת היתה דלא קמתי שאינה מקודשת דקמתי גזי חזית ולא קמתי שיהו מקדשין אותן ככלי שרת אחר קודם ניסוח ור"ת היאך היו ממלאין ממי השילוח הא מיפסלי ציוצא כיון דנתקדשו ככלי שרת כי היכי דמיפסלי בלינה וכן פ"י בקונטרס צהדיא צריס שמי מדות (מנחות פז: וס) גזי שלחן אצל מקדש ליפסל בלינה וציוצא וצ"פ המוצח מקדש (זבחים דף פסל.) מפרש בקונטרס אצל מקדשין ליפסל אם יצא חוץ לקלעים או נגע בו טבול יש וגם רצינו שלמה פירש פ"צ דזבחים (דף כ: וס) גזי יליאה מהו שטועיל בקידוש ידים ורגלים כדרך כל הקדשים (ס) הפסלים ציוצא והשחא קשה ממי דלוחית דלא מיפסלי ציוצא ומיהו אין מכאן קושיא כל כך דאין כלי שרת מקדש בחוץ עד שיכנס לפנים כדאמר שמואל צהדיא צייליה

המוצח מקדש (סס דף פסל.) דכלי שרת אין מקדשין אלא מתוך ואין מקדשין אלא מצפנים אצל קשה מפ"ק דמנחות (דף ט. וס) דפליגי בצללה חוץ לחומת עזרה דריש לקיש אמר כשירה דמדכונה לא צעיא פנים נמי לא צעיא ור' יוחנן אמר פסולה כיון דעשייתו ככלי נהי דכהונה לא צעיא פנים מיהא צעיא אלמא צפנים מתקדשו ואפ"ה לא מיפסל ציוצא וכן משמע צ"פ החתלת (סס מ.) דלמר רב ששת הני תנאי כרבי סבירא להו דלמר שחיטה מקדשה פ"י דאיפסל ציוצא וצסוף (א) שמעתי (דף מט.) קאמר הא דלא כרבי דאי כרבי כיון דלמר שחיטה מקדשא דפריק להו היכא אי אצראי איפסלי ציוצא משמע דוקא משום דשחיטה מקדשא הוא מיפסל ציוצא הא לאו הכי לא אע"ג דרבי אית ליה תנור מקדש בזמנות פרק רבי ישמעאל (דף עב.) מיהו יש לדחות דצאין עם הזבח שאני דהא נסכים הבאים עם הזבח לא מיפסלי בלינה אלא בשחיטת הזבח כדאמר זעירי בפרק התודה (מנחות עט.) ואלו צפני עלמן תגן צמק מעילה (דף י.) קידשו ככלי נפסלו בלינה ועוד יש לדקדק מהנהו דתנן פרק שני דמעילה (סס) קדשו (י) הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים וצ"ל אלא בשביל ניסוח המים ליה אידי דלא תני ליה גזי שמי הלחם ולחם הפנים ומנחות לא תני ליה דבהו והא דאמרין צ"פ כל שעה (פסחים לו.) גזי לישה דמנחות נהי דצריזין ליתא במקום זריזין איתא אורחא דמילתא הוא דדרך לעשותה במקום זריזין ויליאה דקידוש ידים ורגלים לאו משום פסול יוצא הוא אלא כדקאמרין התם כיון דפריש אסוחי אסח דעמיה והא דלייק פרק שמי הלחם (מנחות נה.) אמרת לישתן ועריכתן מבחוץ אלמא מדת יבש לא נתקדשה וכן בסוף כל המנחות בזהות מזה (סס ב.) דדריש ר' שמעון תנור תנור שמי פעמים שיהא אפיתן בתנור ושיאה הקדשין בתנור ופריך מהא דתנן ר"ש אומר לעולם היו רגיל לומר שמי הלחם ולחם הפנים כשירות בעזרה וכשירות אבי פגי לאו משום דאי מקדשא הוא מיפסלי ציוצא אלא משום דדבר מכווער הוא להוציא דבר לחוץ שנתקדש ור"ת כיון דבקדושת כלי לא מיפסל ציוצא מנחת כהנים וחציתיה כהן גדול דלית בהו קמיה ונסכים הבאים צפני ענמן אימת מיפסלי ציוצא וי"ל דהוא דבאותן מועיל קידוש כלי דכותיה אמרינן בסוף צ"ש בוצחים (דף מה.) יש לו מתירים משקרבו מתיריו אין לו מתירין משקדשו ככלי ואם תאמר לפי מה שפירש' דכלי שרת אין מקדשין אלא צפנים אס כן אכתי מיקשי לן וייתיי במקדשת ולא יכניסום בעזרה עד לאחר עמוד השחר כדי שלא יפסלו בלינה וי"ל דאי"כ מה יועיל שיהא מקדשת ועוד דדבר מכווער הוא להשהותם כל כך ככלי שרת בחוץ:

חזקיה אמר ב"י שרת אין מקדשין שלא מדעת. תימה דצ"פ התודה (מנחות עט.) פליגי בתודה ששחטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשו ארבעים מתוך שמונים ר' יוחנן אמר לא קדשו ומסיק אב"י דפליגי ככלי שרת מקדשין שלא מדעת חזקיה סבר מקדשין וכמו כן קשיא דרבי יוחנן אדר' יוחנן דרב פפא קאמר התם דכ"ע כלי שרת מקדשין שלא מדעת ובפ"ק דמנחות (דף ו. וס) גזי קמיאת פסולין דתניא לא שנו אלא קמץ אצל קידש פסל ופריך וכי מדר ליה לקומץ לדוכתיה ליקדש וליפסול א"ר יוחנן זאת אומרת כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת אמר ר' יוחנן איכא לשנויי שאני מתוך שנתקדש מ' מתוך פ' מדעת מקדש נמי שלא מדעת אצל מנה קשה שאין שיעור למי ואפ"ה אין מקדשין שלא מדעת וי"ל דשאני הכא שלא בזמן הא אע"ג דאמרין בסוף שמי הלחם (סס ק.) דכלי שרת מקדשין שלא בזמנו מ"מ גרע שלא בזמן מצומן לענין שלא מדעת:

ואי מייטי במקודשת איפסלו בלינה. הואיל ואיקדשו קדושת הגוף והו להו כאימורי קרבן: חזקיה אמר. הא ודאי מזיית למשמע מינה דאין שיעור למים אצל קידוש שלא מדעת לא שמעינן מינה וטעמא דמתני' דלא מייטי במקודשת דמאן דחוי להו למחר דשקלי להו מתוך כלי שרת סבר לדעת שיקדשו כלי ניתנו צו מאתמוול וכיון דאין שיעור למים קדושת הכלי וקא חוי דמנסכי להו ש"מ אין לינה מועיל וסל לקידוש ונפקא מינה חורבה: ר' ינאי אמר. אפילו תימא יש שיעור למים ואפ"ה נפק מינה חורבה: גזייה שמה יאמרו לקידוש ידים ורגלים. לכהן גדול מלאום וקדושו ככלי שאין מקדשים ידים ורגלים אלא צמים מקדשים דומיא דכיור שנמשח בשמן המשחה ומקדש את ממייו וסל לקידוש ידים ורגלים ואף קמון של זהב שהיו עושין לכבודו של כ"ג לקדש הימנו ידיו ורגליו כדאמר' בסדר יומא פ' טרף בקלפי (דף מג.) מקודש היה ואמי למימר הכא לקידוש ידים ורגלים מילאום ולית להו שיעורא שאפ"ה הוה ק' לוגין ראויין הם לכלי ומתקדשו וחי חוי דמנסכי להו אמר אין לינה מועלת בנסכים: ואמאי. מים מגולין פסולין: לעצניהו במסננת. קול"ר צלע"ז

מסננת שמסננין בה קודשיון כמו שעושין בעלי חיות שמתלו כמין כברה וכו אצקת רוכל ויין ותמתייה כלי והקודשיון מסתן לתוכו: יש צו משום גילוי. אם הניחו שלא שמייה כשיעור שהיית גילוי המפורש כהכל שוחטין (חולין י.) כדי שיצא נחש מתחת און כלי וישמה ויחזור לחורו ואסורה בשמיה: הסחפונה. כלי התחמוץ:

הדרן עלך לולב וערבה

החלילי חמשה ושישה זהו החליל של בית השואבה שאינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב: אמר ה' צבאות:

הדרן עלך לולב וערבה

החלילי חמשה ושישה. פעמים שהוא ששה ימים פעמים חמשה: וזהו חליל. שהיו מחללין לרבות שמחה לצית השואבה דמפרש במתני' (י) בית השואבה. כל שמחה זו אינה אלא בשביל ניסוח המים כדמפרש [ע"ז] ושחבתם מים בששון: שאינו דוחה כו'. הלכך חל"ט להיות בשבת פשו להו ששה חולו של מועד נמלא חליל ששה חל"ט בחול הו להו תרי יומי שבת וי"ע דלא דמי להו (שבת) פשו להו חמשה: גמ'

(דף עב.) מיהו יש לדחות דצאין עם הזבח שאני דהא נסכים הבאים עם הזבח לא מיפסלי בלינה אלא בשחיטת הזבח כדאמר זעירי בפרק התודה (מנחות עט.) ואלו צפני עלמן תגן צמק מעילה (דף י.) קידשו ככלי נפסלו בלינה ועוד יש לדקדק מהנהו דתנן פרק שני דמעילה (סס) קדשו (י) הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים וצ"ל אלא בשביל ניסוח המים ליה אידי דלא תני ליה גזי שמי הלחם ולחם הפנים ומנחות לא תני ליה דבהו והא דאמרין צ"פ כל שעה (פסחים לו.) גזי לישה דמנחות נהי דצריזין ליתא במקום זריזין איתא אורחא דמילתא הוא דדרך לעשותה במקום זריזין ויליאה דקידוש ידים ורגלים לאו משום פסול יוצא הוא אלא כדקאמרין התם כיון דפריש אסוחי אסח דעמיה והא דלייק פרק שמי הלחם (מנחות נה.) אמרת לישתן ועריכתן מבחוץ אלמא מדת יבש לא נתקדשה וכן בסוף כל המנחות בזהות מזה (סס ב.) דדריש ר' שמעון תנור תנור שמי פעמים שיהא אפיתן בתנור ושיאה הקדשין בתנור ופריך מהא דתנן ר"ש אומר לעולם היו רגיל לומר שמי הלחם ולחם הפנים כשירות בעזרה וכשירות אבי פגי לאו משום דאי מקדשא הוא מיפסלי ציוצא אלא משום דדבר מכווער הוא להוציא דבר לחוץ שנתקדש ור"ת כיון דבקדושת כלי לא מיפסל ציוצא מנחת כהנים וחציתיה כהן גדול דלית בהו קמיה ונסכים הבאים צפני ענמן אימת מיפסלי ציוצא וי"ל דהוא דבאותן מועיל קידוש כלי דכותיה אמרינן בסוף צ"ש בוצחים (דף מה.) יש לו מתירים משקרבו מתיריו אין לו מתירין משקדשו ככלי ואם תאמר לפי מה שפירש' דכלי שרת אין מקדשין אלא צפנים אס כן אכתי מיקשי לן וייתיי במקדשת ולא יכניסום בעזרה עד לאחר עמוד השחר כדי שלא יפסלו בלינה וי"ל דאי"כ מה יועיל שיהא מקדשת ועוד דדבר מכווער הוא להשהותם כל כך ככלי שרת בחוץ:

החלילי. הא דלא קמתי כי"ד יום טוב שחל להיות בשבת חלילי ששה וצבאר כל הימים חמשה כדלעיל בפרק לולב (דף מג.) משום דבעי למיסתן ולמימר חליל של בית השואבה דדייק מינה בגמרא האי הוא דלא דמי הא דקרצן דחי: **שאינו דוחה לא את יו"ט ולא את השבת**. אע"ג דחליל אינו אסור אלא משום שמה יתקן כלי שיר כמו לא מספקין ולא מטפחין דפ' משילין (צ"ה דף לו.) וקיי"ל דאין שבת במקדש בית השואבה שאני כדאמרין בגמרא דאינה אלא משום שמחה ימירה: